

udbrede Oplysning iblandt den opvoksende Ungdom.

Jeg kommer altsaa tilbage til det, jeg begyndte med, at de Rigsdagsmænd, som forlange, at den høitærede Cultusminister skal udføre det, man kalder Kirkens Adskillelse fra Skolen, fra Staten, forlange Noget, som han ikke kan opfylde, selv om han nok saa gjerne vilde, og jeg gaaer endog saa saa vidt, at jeg vil sige, at de Rigsdagsmænd, der vilde kunne forlange saadant Noget, maatte vide, at, hvad der i Tidernes Løb er benævnet „Kirken“, er blevet en simpel borgerlig Foranstaltning, som ikke mere kan adskilles fra Staten, men maa staae og falde med Staten, og som, naar blot ikke røres derved, mere og mere dunster bort af sig selv.

Kirke og Underviisningsministeren;

De sidste Ord af den ærede Rigsdagsmand vare ikke ganske klare; men der var dog eet Punkt, han berørte, som jeg maa sige nogle Ord om, da jeg troer, at han deraf vilde uddrage og proklamere en vis Anskuelse hos Cultusministeren, og som jeg derfor ønsker at faae noget nærmere belyst. Den ærede Rigsdagsmand anviste forøvrigt en Bei, som han meente var den ene rette at tage en Sag paa, og som jo ogsaa vilde være meget beqvem og navnlig i høj Grad afforte Forhandlingerne her i Salen, den nemlig: blot ikke at „tale“ derom. Den ærede Rigsdagsmand sagde: Naar man blot ikke taler om Tingen, saa dunster den bort af sig selv. Dersom alle Banskeligheder paa den Maade kunde ryddes bort, saa maa jeg sige, at den ærede Rigsdagsmand, som han især henvendte sig til, nemlig Rigsdagsmanden for Odense Amts 2den Valgkreds (Grundtvig) forsynder sig meget stærkt; men det er da en Synd, som vi alle begaae, idet vi forsøge, om det „at tale“ om Tingen dog ikke er den rette Bei at gaae for at komme til et Resultat. Den ærede Rigsdagsmand sagde, at jeg havde yttret, at Adskillelsen af Kirke og Skole var en Phrase, og han sagde, at, da man havde hørt dette, saa vidste man strax, hvorledes det staaer sig med Cultusministeren i saa Henseende. Jeg tilstaaer, at jeg anseer det for at være meget betænkeligt strax at ville gjøre en

Slutning fra en saadan enkelt Uttring; man kan have ondt nok ved at gjøre saadanne bestemte Slutninger af en udførlig Tale. Men den ærede Rigsdagsmand har ganske befyndeligt misforstaaet denne Uttring, og derfor maa han rette paa det Resultat, hvortil han er kommen angaaende denne Sag. Naar jeg brugte Ordet „Phrase“, saa vilde jeg naturligvis dermed udtrykke, at det, jeg saaledes betegne, var en almindelig Sætning, som jo ogsaa Ordet betyder; men jeg vil gjerne lægge til, at jeg tillige meente, at det var en Phrase eller Sætning, som ikke kunde tillægges stor Betydning, og hvorfor? fordi, at, hvor der er Spørgsmaal om en praktisk Ordning af Forholdene, der er det netop det, som det hovedsagelig kommer an paa, og jeg brugte derfor netop Udtrykket med Hensyn til den ærede Rigsdagsmand, som kom med flere saadanne „Phrafer“ eller almindelige Sætninger, for at bruge et andet Ord. Jeg sagde, at det havde efter min Mening intet Værd, saaledes ganske i Almindelighed at udtale: saadan skal det være, idet det i Særdeleshed kommer an paa at anvise, hvorledes det kunde see, og Maaden, hvorpaa det kunde see. Jeg yttrede netop fornylig i mit Foredrag, at jeg meget vel kunde tænke mig, at en Cultusminister, som vilde paa den Bei, som ønskede at bringe det dertil, at Kirke og Skole kunde blive adskilte, netop, for at naae dette Maal, gif den Bei, som jeg nu her har foreslaaet. Der er aldeles Intet dert, som i fjerneste Maade vilde være i Strid dermed; ja, efter min Overbeviisning, maatte han, naar det skulde blive til Noget, netop gaae den Bei, efterhaanden at forberede Sagen og skaffe sig de fornødne Kræfter til at iværksætte denne Adskillelse, dersom han forøvrigt vilde gaae ind paa den. Den ærede Rigsdagsmand vil saaledes see, at han lægger Altformet og endeel Urigtigt ind i hvad jeg har yttret. Den ærede Rigsdagsmand gif forøvrigt ud fra som Noget, der var givet, — jeg veed forøvrigt ikke med hvilken Nødvendighed —, at en Cultusminister aldrig kunde komme til en saadan Adskillelse, og det er det, som var mig uklart. Den ærede Rigsdagsmand oplyste dette nærmere, ved at hen-